

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – W kierunku nowej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu – zintegrowane podejście

(2017/C 207/10)

Sprawozdawca: Sirpa HERTELL (FI/EPL), radna miasta Espoo

ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Podkreśla, że wiele z jego pierwotnych zaleceń w sprawie strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu (CoR 3752/2013) jest nadal aktualnych i że należy je postrzegać w powiązaniu z obecną opinią. Zwraca zwłaszcza uwagę na sugestie dotyczące bardziej bezpośredniego powiązania strategii z koncepcją odporności na zmiany klimatu i dalszego rozwijania koncepcji/oceny szczególnie trudnej sytuacji różnych obszarów, a także na fakt, że we wniosku należałoby położyć większy nacisk na rozwiązania z zakresu przystosowania się do zmiany klimatu oparte na zielonej infrastrukturze. Zwraca również uwagę na aspekty dotyczące różnorodności biologicznej i ekosystemu, a także na ostrzeżenie dotyczące tego, że być może niezbędne będzie opracowanie scenariuszy na wypadek przystosowania się do wzrostu temperatury o ponad 2 °C, jeżeli nie powiodłyby się wysiłki na poziomie globalnym w kontekście porozumienia paryskiego.

2. Odnotowuje, że prowadzone są prace dotyczące wszystkich ośmiu działań przewidzianych w strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, a rezultaty zaczynają być widoczne (np. przyjęcie krajowych strategii przystosowawczych w 75 % państw członkowskich UE, uruchomienie inicjatywy Mayors Adapt, obecnie włączonej do Porozumienia Burmistrzów). W związku z tym z niecierpliwością oczekuje na ocenę i przegląd Komisji Europejskiej dotyczący strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Podkreśla, że jest to wciąż trwający proces, w ramach którego państwa członkowskie powinny również wciąż aktualizować swoje strategie, aby nadać za stale ewoluującą bazą wiedzy, stosownych ram prawnych i umów międzynarodowych.

A. ZARZĄDZANIE

Wzmacnianie ram wielopoziomowego sprawowania rządów

3. Stwierdza, że chociaż to Komisja i państwa członkowskie są kluczowymi podmiotami w tworzeniu ram politycznych i regulacyjnych, to władze lokalne i regionalne odgrywają pierwszoplanową rolę w zmniejszaniu narażenia swojego terytorium na różne skutki zmiany klimatu za pomocą konkretnych działań przystosowawczych. Podkreśla w związku z tym, że sprawnie funkcjonujące ramy wielopoziomowego sprawowania rządów mają kapitalne znaczenie.

4. Wzywa Komisję Europejską do wspierania ściślejszej współpracy między różnymi poziomami sprawowania rządów (UE, państwa członkowskie, władze regionalne i lokalne) w celu dostosowania priorytetów, zminimalizowania sprzecznych bądź równoległych, lecz niepowiązanych procesów, i zmaksymalizowania synergii między strategiami i planami opracowanymi na poziomie unijnym i krajowym a tymi sporządzonymi na szczeblu regionalnym i lokalnym. W ten sposób zapewni się bardziej spójną politykę oraz skoordynowane i wzajemnie uzupełniające się działania.

5. Wspiera takie unijne inicjatywy, takie jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii i Partnerstwa w ramach nowego programu UE dla miast, które pomagają rozwijać skoordynowane i wielopoziomowe systemy zarządzania i platformy współpracy. Należy dostrzegać rolę tych inicjatyw w uwzględnianiu potrzeb miast i regionów i doskonaleniu współpracy. KR z niecierpliwością oczekuje także terminowego utworzenia partnerstwa w ramach programu dla miast dotyczącego priorytetu tematycznego przystosowania się do zmiany klimatu, w tym jej wymiaru ekonomicznego, społecznego i środowiskowego.

6. Podkreśla w tym kontekście potrzebę większego zaangażowania miast i regionów w opracowywanie i wdrażanie krajowych strategii i planów przystosowawczych. Dlatego wzywa państwa członkowskie do utworzenia odpowiednich instytucjonalnych struktur lub platform, które wspierałyby stałe konsultacje i ściślejszą współpracę (np. za pośrednictwem grup roboczych) i uwzględniały specyfikę każdego państwa członkowskiego. Jednocześnie zwraca się do Komisji Europejskiej, by wspierała ten proces i zachęcała do niego.

7. Uważa, że przegląd strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu powinien lepiej odzwierciedlać pierwszorzędną rolę regionów (np. przez wprowadzenie poświęconego im specjalnie rozdziału) i skuteczniej wspierać podejmowane przez nie wysiłki. Regiony faktycznie odgrywają rolę koordynatora/pośrednika w procesie przystosowawczym, zapewniając dostosowanie określonych przez państwa członkowskie priorytetów do potrzeb i oczekiwań w terenie

i *vice versa*. Mogą także działać jako katalizatory, wspierając wysiłki władz lokalnych zmierzające do zwiększenia ich odporności na ryzyko zmiany klimatu i ryzyko związane z klęskami żywiołowymi, budowania zdolności i wdrażania dostępnego finansowania – tak jak czynią to regiony, które już zaangażowały się w Porozumienie Burmistrzów jako „Koordynatorzy”. KR wzywa Komisję Europejską do dalszego uwzględniania zadań, które przyjęły na siebie władze nie tylko lokalne, lecz także regionalne, oraz działań prowadzonych przez nie w ramach inicjatywy Porozumienie Burmistrzów (w podobnym duchu do działań podejmowanych obecnie w ramach inicjatywy „Regions Adapt”).

8. Zaznacza, że brak nakazowych ram legislacyjnych postrzegany jest przez władze lokalne i regionalne jako przeszkoda w podejmowaniu działań w niektórych państwach członkowskich. W związku z tym władze te z zadowoleniem przyjąłby otrzymanie od UE i władz krajowych jaśniejszego mandatu w sprawie działań przystosowawczych. W odniesieniu do poziomu krajowego KR wyraża satysfakcję w związku z podejmowanymi w ostatnim czasie przez niektóre państwa członkowskie wysiłkami na rzecz uwzględniania w konkretnych aktach legislacyjnych kwestii przystosowawczych (np. w związku z ramową dyrektywą wodną i dyrektywą powodziową).

9. Wzywa Komisję Europejską do zbadania, ile organów władz lokalnych i regionalnych w UE i w poszczególnych państwach członkowskich posiada strategie lub plany w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Na tej podstawie Komisja Europejska, we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi, mogłaby zaproponować ogólnounijne i krajowe cele wspierania dalszego opracowywania lokalnych i regionalnych strategii i planów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu przez władze lokalne i regionalne.

B. ANGAŻOWANIE I ZARZĄDZANIE

Wzmacnianie zaangażowania wielu zainteresowanych stron i przewyżczenie hermetycznego sposobu myślenia

10. Podkreśla, że przegląd strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu powinien nie tylko uwzględnić skuteczne ramy wielopoziomowego sprawowania rządów, ale także położyć większy nacisk na konieczność zaangażowania wielu zainteresowanych stron i na międzysektorowe podejście (w miejsce hermetycznego), które umożliwiłoby bardziej skuteczne i zintegrowane działania przystosowawcze. W ramach przeglądu strategii można by podać parę konkretnych przykładów (lub odniesienia do nich), które ukazałyby korzyści płynące z prowadzenia wspólnych prac (zamiast w izolacji) nad współtworzeniem rozwiązań na poziomie regionalnym i lokalnym. Należy zdecydowanie zachęcać do tego rodzaju partycypacyjnego podejścia i je wspierać, między innymi za pomocą projektów finansowanych przez UE (np. w przyszłych zaproszeniach do składania wniosków w ramach programu LIFE lub „Horyzont 2020”).

11. Podkreśla znaczenie dokładnego zbadania czynników sukcesu oraz przeszkód w rozwijaniu różnych formy współpracy między naukowcami, praktykami i decydentami na szczeblu lokalnym i regionalnym. Informacje takie mogłyby skutkować praktycznymi zaleceniami opartymi na konkretnych przykładach (wielostronnych/publiczno-prywatnych) partnerstw, które należałoby szeroko rozpowszechnić, np. za pośrednictwem europejskiej platformy przystosowania się do zmian klimatu (Climate-ADAPT).

12. Przypomina, że należy wszystkimi możliwymi kanałami komunikacyjnymi uświadamiać o konieczności podejmowania zintegrowanych działań przystosowawczych i łagodzących w celu osiągnięcia jak największej synergii między dwoma elementami polityki klimatycznej oraz uniknięcia przystosowań powodujących niezamierzone skutki negatywne. KR wzywa zatem Komisję Europejską, by w ramach przeglądu rozważyła wprowadzenie innowacyjnych mechanizmów w celu podniesienia świadomości i zwiększenia akceptacji wśród lokalnych i regionalnych podmiotów (w tym obywateli i przedsiębiorstw) i w celu zachęcania do zmiany zachowania.

Inwestowanie w budowanie zdolności i dzielenie się wiedzą

13. Podkreśla znaczenie dalszego budowania zdolności oraz uzupełniania wiedzy w europejskich miastach i regionach i uważa, że dobrą podstawą do tego jest portal Climate-ADAPT i związane z nim narzędzie wspomaganie przystosowania miast (Urban Adaptation Support Tool). Narzędzie to wymaga jednak stałej konsolidacji i rozwijania, a także dalszego nagłaśniania i lepszego powiązania go z platformą Porozumienia Burmistrzów. Należy także uczynić je bardziej przyjazne dla użytkownika. KR zachęca Komisję do konsultowania się z miastami i regionami w celu wspólnego określenia sposobu dostosowania portalu Climate-ADAPT, by jak najlepiej odpowiadał ich potrzebom, i zdecydowania, czy należy zintegrować to narzędzie ze stroną internetową Porozumienia Burmistrzów.

14. Podkreśla potrzebę dalszego gromadzenia przykładów dobrych praktyk wypróbowanych w terenie. Wyłonione przez miasta i regiony przykłady należy gromadzić w jednym, publicznie dostępnym repozytorium, z którego można by w łatwy sposób korzystać (takim jak portal Climate-Adapt i/lub katalog wzorców doskonałości na stronie internetowej Porozumienia Burmistrzów). Ułatwiłoby to wymianę doświadczeń między partnerami. Tego rodzaju baza danych oferowałaby zwłaszcza odpowiednie narzędzia ułatwiające określenie przykładów opartych na podobnych wyzwaniach (np. zagrożenia związane z ryzykiem zmiany klimatu, gęstość zaludnienia) lub mających zbliżone cechy geograficzne (np. położenie w górach, wzdłuż rzek lub nad morzem bądź w ich sąsiedztwie), z myślą o opracowaniu typologii przystosowania. KR jest gotów przyczynić się do wyłonienia skutecznych praktyk w regionach i zachęcać pionierskie

regiony do działania, poczynając od prac realizowanych przez członków Komisji ENVE i grupę Ambasadorzy Porozumienia, które powinny być dalej poszerzane i wspierane.

15. Podkreśla, że współpraca między miastami powinna także ułatwiać przekazywanie wiedzy. Komisja Europejska powinna określić odpowiednie działania partnerskie i mentorskie, wspierać je i odpowiednio finansować. Programy twinningowe, które zostały już zaproponowane w ramach inicjatywy Porozumienie Burmistrzów, wykazały swoją skuteczność i wartość. Należy je w związku z tym powtórzyć i rozszerzyć (np. w ramach corocznych zaproszeń do składania wniosków).

16. Wzywa Komisję Europejską do skonsolidowania wysiłków na rzecz stworzenia ram umożliwiających budowanie zdolności w miastach i regionach. Wielość unijnych inicjatyw, narzędzi i programów, które już teraz w różny sposób umożliwiają miastom i regionom rozwijanie zdolności (np. poprzez warsztaty, seminaria internetowe i materiały zawierające wytyczne) działa dezorientująco na beneficjentów.

17. Komisja powinna uściślić, na czym polega specyfika i komplementarność różnych usług oferowanych miastom i regionom w obszarach związanych z działaniami przystosowawczymi. Należy jednocześnie odnotować, że podejmuje się już pewne wysiłki w tym kierunku – warto tu zwłaszcza wymienić niedawne uruchomienie nowego portalu „one stop shop” w ramach programu UE dla miast. Komisja powinna także zobowiązać się do wypełnienia luk w wiedzy, które pojawią się podczas procesu identyfikacji i kompilacji. KR wzywa Komisję, by w ramach tego procesu:

- a) jak najlepiej wykorzystała główną unijną inicjatywę skierowaną do miast i regionów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, jaką jest Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii, i by uczyniła z niej najważniejszą patronacką inicjatywę dla lokalnych działań na rzecz klimatu;
- b) dalej uwzględniała kwestie przystosowawcze w ramach innych inicjatyw UE o wymiarze miejskim, regionalnym lub wiejskim;
- c) wzmocniła synergie z innymi inicjatywami partnerskimi (np. Regions Adapt, Under2MoU, Kampania na rzecz odpornych miast) w celu wykorzystania ich doświadczenia i fachowej wiedzy, zapewnienia większej spójności i zachęcania do wspólnych działań z korzyścią dla miast i regionów;
- d) wspierała powiązania z inicjatywami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, które służą realizacji ambitnych celów, niezależnie od zaangażowania w jedną z wyżej wymienionych inicjatyw, i stwarzają możliwości nawiązywania kontaktów oraz oferują partnerstwa.

Zwiększanie bazy wiedzy na temat ryzyka zmiany klimatu i podatności na zagrożenia

18. Odnotowuje, że wszystkie poziomy sprawowania rządów – w tym miasta i regiony – muszą dogłębnie rozumieć występujące na ich terytorium ryzyko zmiany klimatu i podatność na zagrożenia, by mogły odpowiednio podejmować decyzje i kształtować politykę. W związku z tym KR wzywa Komisję do dalszego wspierania ram oceny ryzyka i podatności na zagrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym, ponieważ stanowią one punkt wyjścia wszelkiej strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i wspierają działania oparte na dowodach.

19. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne regularnie zwracają uwagę na dwa czynniki stanowiące przeszkodę w podejmowaniu działań przystosowawczych: 1) brak (dostępu do) przydatnej i zrozumiałej informacji na temat zmiany klimatu; oraz 2) brak fachowej wiedzy i doświadczenia w interpretowaniu tych informacji. W związku z tym należy dalej wspierać władze lokalne i regionalne – poprzez dokumentację i dzielenie się dobrymi praktykami – by, po pierwsze, pomóc im zorientować się w dostępnych informacjach, a po drugie, pomóc im przełożyć skutki zmiany klimatu na mniejszą skalę miasta/regionu i interpretować je na tym poziomie.

20. Wzywa Komisję do dalszego wspierania miast i regionów w bieżących wysiłkach dotyczących prognozowania zmiany klimatu i oceny związanego z tym ryzyka poprzez zintensyfikowanie działań (badawczych) dotyczących opracowania odpowiednich narzędzi i metod (modelowania ryzyka), rozwoju (makro)regionalnych scenariuszy dotyczących skutków zmiany klimatu i tworzenia sieci usług klimatycznych (w ramach programu „Horyzont 2020”) na poziomie międzynarodowym, europejskim i niższym niż krajowy. Tego rodzaju sieci usług klimatycznych angażują odpowiednich ekspertów i dostawców danych (np. środowisko naukowe), dzięki czemu istniejące informacje i wiedza stają się dostępne i zrozumiałe dla lokalnych i regionalnych decydentów politycznych.

21. Podkreśla, jak ważne jest, by wspierać ujawnianie informacji o ryzyku zmiany klimatu, w celu zachęcania do działań przystosowawczych i pobudzania inwestycji. Obecnie pojawia się szereg nowych – dobrowolnych lub kierowanych przez podmioty prywatne – inicjatyw dotyczących ujawniania informacji o ryzyku zmiany klimatu. Komisja mogłaby je dalej wspierać i promować.

22. Zatem z zadowoleniem wita inicjatywę Komisji dotyczącą zbadania możliwości współpracy z sektorem ubezpieczeniowym – jako kluczowym dostawcą danych i potencjalnym inwestorem. Zachęca Komisję do zbadania mechanizmów ubezpieczeniowych, które zachęcałyby do zapobiegania ryzyku i przyczyniały się do ograniczenia szkód oraz do współpracy z towarzystwami ubezpieczeniowymi, by mieć pewność, że dzielą się one z sektorem publicznym swoją wiedzą – w tym specjalistyczną – na temat modelowania ryzyka i zarządzania ryzykiem wystąpienia klęsk żywiołowych. W ramach przeglądu należy też w dalszym ciągu promować udane partnerstwa w celu inspirowania i motywowania innych. Podkreśla również w tym kontekście, że miasta lub regiony uznane przez ubezpieczyciela za obciążone „wysokim ryzykiem” również mogą napotykać wiele przeszkód dla inwestycji i rozwoju, i zachęca Komisję Europejską do przeanalizowania podczas przeglądu sposobów rozwiązania tego rodzaju problemów.

Analiza korzyści społeczno-gospodarczych

23. Jest zdania, że w ramach przeglądu strategii przystosowawczej należy promować dalsze korzyści wynikające z oceny społeczno-gospodarczych skutków przystosowania się. Tego rodzaju analiza społeczno-gospodarcza dostarcza wskazówek decydom przez zapewnienie im lepszego oglądu potencjalnych kosztów i korzyści działań przystosowawczych, a także skutków związanych z zaniechaniem tych działań. Analiza ta przyczynia się zatem do podnoszenia świadomości w tym zakresie, do zrozumienia ograniczonych zdolności i do określenia najbardziej opłacalnych z gospodarczego punktu widzenia rozwiązań politycznych.

24. Zwraca uwagę, że istnieje potrzeba dalszego informowania miast i regionów o różnych metodach, które można by wykorzystać przy tego rodzaju ocenie (np. analiza kosztów–korzyści, stosowanie wielu kryteriów, decyzja zainteresowanych stron, doświadczenia i obserwacje), oraz o ich użyteczności w różnych kontekstach. W związku z tym proponuje, by Komisja zapewniła odpowiednie wsparcie za pośrednictwem swoich platform referencyjnych – Climate-ADAPT i Porozumienie Burmistrzów.

Monitorowanie, sprawozdawczość i ocena działań

25. Podkreśla, że należy wyposażać władze lokalne i regionalne we właściwe narzędzia i wskaźniki monitorowania, sprawozdawczości i oceny, które służyłyby jako wytyczne przy planowaniu lokalnych działań przystosowawczych i je wspierały. Również referencyjne platformy przystosowawcze (Climate-ADAPT i Porozumienie Burmistrzów) mogłyby wspierać planowanie lokalnych działań przystosowawczych.

26. Jest przeświadczony o znaczeniu zapewnienia wzajemnej kompatybilności i wzajemnego wzmacniania się ram monitorowania, sprawozdawczości i oceny na poziomie międzynarodowym, europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Zapewni to spójność i ograniczy do minimum nakładanie obciążeń na miasta i regiony.

27. Z satysfakcją przyjmuje postępy, jakie osiągnięto w tym zakresie od momentu opublikowania strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Postęp ten unaoczniają „tablica wyników w zakresie przygotowania się do działań przystosowawczych” – opracowana na potrzeby państw członkowskich UE – i „szablon monitorowania i sprawozdawczości w ramach Porozumienia Burmistrzów” – przygotowany z myślą o miastach sygnatariuszach. Wyraża zadowolenie z powodu ścisłego powiązania tablicy wyników z szablonem, ale uważa, że wymagane jest ich dalsze nagłaśnianie i opracowanie wytycznych na temat sposobu korzystania z nich (np. za pośrednictwem strony internetowej inicjatywy Porozumienie Burmistrzów).

28. Podkreśla potrzebę zbadania możliwości uzyskania dalszych synergii z innymi partnerskimi inicjatywami, które zostały równoległe zaproponowane na poziomie międzynarodowym lub europejskim (np. Regions Adapt, CRAFT, Odporne miasta) i które posiadają własne ramy monitorowania, sprawozdawczości i oceny. Zaznacza jednak, że dalsze wysiłki na rzecz harmonizacji lub współpracy nie powinny odbywać się ze szkodą dla potrzeb i interesów miast i regionów.

C. FINANSOWANIE

Wspieranie dostępu do publicznego finansowania

29. Z zadowoleniem przyjmuje istniejące już instrumenty finansowe UE służące wspieraniu lokalnych i regionalnych działań w dziedzinie klimatu (np. europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, ale także program „Horyzont 2020”, LIFE, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, mechanizm finansowy na rzecz kapitału naturalnego), podkreśla jednak, że uzyskanie dostępu do tych funduszy nadal stanowi największe wyzwanie dla miast i regionów. W związku z tym wzywa Komisję do zapewnienia europejskim władzom lokalnym i regionalnym: 1) łatwo osiągalnych i zrozumiałych informacji na temat dostępnych funduszy i instrumentów finansowych pomocnych w opracowaniu i realizacji ich planów działania; oraz 2) dalszych wskazówek i wsparcia w zakresie dostępu do istniejących instrumentów oraz ich stosowania, a także ich ewentualnego łączenia (np. przez specjalnie dostosowane szkolenia).

30. Przypomina swoją propozycję dotyczącą podejścia do oceny kosztów i korzyści kapitałowych uwzględniających cały cykl życia w celu zapewnienia długich okresów zwrotu z inwestycji odpornych na zmianę klimatu. Powinien istnieć wymóg stanowiący, że rejestry księgowo i rejestry ryzyka muszą zawierać informacje na temat gospodarczych, środowiskowych i społecznych skutków działania i inwestycji kapitałowych, które nie uwzględniają zmian klimatu, lub zaniechania działań.

31. Ma nadzieję, że przegląd strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu położy większy nacisk na potencjalną rolę regionów w ułatwianiu dostępu do niektórych systemów finansowania. Niektóre regiony już obecnie pomagają zarządzać funduszami strukturalnymi UE i ich redystrybucją przez łączenie mniejszych projektów realizowanych przez gminy na ich terytorium lub przez bezpośrednie udzielanie finansowania. KR podkreśla jednak, że instytucje zarządzające wciąż potrzebują dalszych wytycznych, które pomogłyby im wykorzystać pełny potencjał dostępnych funduszy europejskich i innowacyjnych instrumentów finansowych.

32. Zachęca Komisję do dalszego zbadania koncepcji szybkiego dostępu do instrumentów finansowych dla poszczególnych władz lokalnych i regionalnych w oparciu o takie czynniki, jak publiczne zobowiązanie się do wszechstronnych działań przystosowawczych (np. przez przyłączenie się do inicjatywy Porozumienie Burmistrzów), przeprowadzenie kompleksowej oceny ryzyka i podatności na zagrożenia bądź przedstawienie planu działań przystosowawczych. Dokonanie przez Komisję zmiany wstępnych warunków dostępu do niektórych funduszy umożliwiłoby wprowadzenie i wspieranie tego rodzaju „ścieżki szybkiego dostępu”. Ten sam efekt miałyby zmiana kryteriów wyboru i przyznawania dotacji w ramach różnych programów (tj. „Horyzont 2020” i „LIFE”). Należy bardziej stanowczo zbadać tę możliwość również w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zalecając wszystkim instytucjom zarządzającym wybranie wariantu przedstawionego już w niektórych regionalnych programach operacyjnych, który daje pierwszeństwo inicjatywom przewidzianym w planach działania na rzecz zrównoważonej energii oraz planach działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu przyjętych przez gminy należące do Porozumienia Burmistrzów.

Doskonalenie istniejących instrumentów finansowania

33. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji Europejskiej opracowaną w ramach przygotowań do kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF), a dotyczącą podsumowania postępów w realizacji różnych funduszy UE, jak również wykorzystania dotacji i innych instrumentów finansowych (np. wnioski wyciągnięte dzięki programowi LIFE i włączenie działań w dziedzinie klimatu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych). Powinno to pomóc: 1) w zaproponowaniu właściwej kombinacji zarówno głównych instrumentów finansowych, jak i instrumentów opracowanych specjalnie z myślą o przystosowaniu się do zmiany klimatu, i to bez ograniczania środków budżetowych niezbędnych do łagodzenia zmiany klimatu; 2) w sformułowaniu zaleceń dotyczących przyszłych zaproszeń do składania wniosków w sprawie projektów (np. w ramach programów LIFE i „Horyzont 2020”), a tym samym w zlikwidowaniu istniejących luk dotyczących finansowania lokalnych działań na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu.

34. Podkreśla, że program LIFE, a konkretnie zintegrowane projekty w dziedzinie klimatu LIFE, uważane są przez miasta i regiony za jedno z najważniejszych instrumentów finansowych służących testowaniu, wypróbowywaniu i przedstawianiu działań przystosowawczych poprzez podejście międzysektorowe i na dużą skalę terytorialną (na poziomie regionalnym, międzyregionalnym, krajowym lub transnarodowym), i w związku z tym zdecydowanie zachęca Komisję do rozszerzenia tego instrumentu i jego dalszego wspierania.

Wspieranie inwestycji

35. Stwierdza, że wiele europejskich miast i regionów posiada ogromny niewykorzystany potencjał do przyciągania inwestycji i wiele z nich napotyka poważne przeszkody we wdrażaniu własnych inwestycji.

36. Uważa w związku z tym, że Komisja powinna nadal szukać innowacyjnych sposobów kierowania do władz lokalnych i regionalnych inwestycji dotyczących działań przystosowawczych i zwraca się do Komisji o udzielenie tym władzom odpowiednich porad specjalistycznych, wskazówek i wsparcia w zakresie opracowywania rentownych inwestycji (np. poprzez Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego lub inne ukierunkowane działania w zakresie budowania potencjału) i w zakresie zdobywania finansowania. W ramach przeglądu można by wskazać przykłady ilustrujące mechanizmy postępowania z inwestorami prywatnymi i współpracowania z towarzystwami ubezpieczeniowymi. Komisja powinna nadal wspierać pilotażowe inicjatywy idące w tym kierunku.

Łączenie i mieszanie funduszy publicznych i prywatnych

37. Podkreśla, że należy wspierać miasta i regiony w poszukiwaniu takich rozwiązań z zakresu łączenia funduszy publicznych i prywatnych – począwszy od źródeł międzynarodowych poprzez finansowanie europejskie i krajowe po źródła lokalne – które byłyby najbardziej odpowiednie do finansowania działań dostosowawczych prowadzonych w konkretnych warunkach lokalnych. Jak podkreślono w przeglądzie śródkresowym wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020, Komisja będzie nadal poszukiwać sposobów stawienia czoła pozostałym potrzebom inwestycyjnym poprzez łączenie środków unijnych, krajowych i prywatnych.

D. WKRAZANIE na arenę międzynarodową**Wyzwania na poziomie międzynarodowym wymagające międzynarodowej reakcji**

38. Przyznaje, że w ciągu ostatnich lat dialog na szczeblu międzynarodowym na temat zagadnień klimatycznych nabrał tempa i doprowadził do nowych umów międzynarodowych, takich jak ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030, program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do 2030 r. oraz porozumienie klimatyczne z Paryża. Dlatego zwraca się do Komisji o dalsze włączanie jej działań w te globalne ramy, o wzmacnianie odgrywanej przez nią roli modelu oraz przyczynianie się do tworzenia synergii między tymi różnymi ramami działania.

39. Podkreśla, że w przeglądzie należy dokładniej rozważyć aspekt transgraniczny zarządzania zagrożeniami związanymi ze zmianą klimatu. W tym względzie współpraca makroregionalna stanowi właściwe podejście z punktu widzenia poczynienia postępów w przystosowaniu się UE do zmiany klimatu, przez wspieranie wymiany informacji i łączenie wysiłków ponad granicami administracyjnymi. W związku z tym Komisja powinna rozważyć dalsze wspieranie i rozszerzenie swoich transnarodowych inicjatyw pilotażowych, takich jak projekty w regionie Dunaju, Morza Bałtyckiego, Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego oraz w regionie alpejskim, na inne makroregiony w Europie i poza nią.

40. Zwraca się do Komisji, aby położyła większy nacisk na korzyści płynące ze współpracy między regionami i miastami. W związku z tym nowe Globalne Porozumienie Burmistrzów na rzecz Klimatu i Energii powinno otworzyć przed innymi regionami świata nowe możliwości wykorzystania europejskich doświadczeń i przykładów, a także zaoferować europejskim władzom lokalnym i regionalnym szansę na uczenie się od podobnych im organów z innych kontynentów.

41. Podkreśla, że zważywszy na niedawne prognozy Ramowej konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu dotyczące przyszłych przepływów migracyjnych, w przeglądzie należałoby nawiązać do powiązań pomiędzy przystosowaniem się do zmiany klimatu a migracją, a zatem włączyć do niego nowy rozdział na temat wyzwań i szans stwarzanych przez migrację spowodowaną zmianami klimatu. W tym względzie Komisja zbada sposoby dalszego wspierania regionów i miast w stawianiu czoła mobilności oraz ewentualnej integracji migrantów i uchodźców.

42. Na koniec Komitet Regionów pragnie wyrazić gotowość uczestniczenia w procesie konsultacji z zainteresowanymi stronami w sprawie przeglądu strategii UE w zakresie przystosowania, który Komisja Europejska ma przeprowadzić na początku 2017 r. Komitet uważa, że przedstawione w niniejszej opinii zalecenia – jak również te sformułowane w innych opiniach poświęconych kwestii przystosowania się⁽¹⁾ – stanowią dobrą podstawę do przyszłej wymiany poglądów.

Bruksela, dnia 9 lutego 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹⁾ „Skuteczny system gospodarki wodnej jako podejście na rzecz innowacyjnych rozwiązań”, sprawozdawca: Cees Loggen.

„Śródkresowa ocena programu LIFE”, sprawozdawca: Witold Stępień.

„Plan działania w sprawie ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 – podejście oparte na ryzyku klęsk żywiołowych dla wszystkich strategii politycznych UE”, sprawozdawca: Adam Banaszak.

„Osiągnięcie światowego porozumienia w sprawie klimatu – podejście terytorialne do COP 22 w Marrakeszu”, sprawozdawca: Francesco Pigliaru.